

2020

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

Miten se vaikuttaa muihin etuuksiin?

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

1	<i>Johdanto</i>	3
2	<i>Osittainen varhennettu vanhuuseläke (OVE) – pääpiirteet</i>	3
3	<i>OVE ja vanhuuseläke</i>	6
4	<i>OVE ja työkyvyttömyyseläke</i>	7
5	<i>Leskeneläke työeläkejärjestelmästä</i>	8
6	<i>Kansaneläke</i>	9
7	<i>Kelan leskeneläke</i>	9
8	<i>Takuueläke</i>	10
9	<i>Työttömyysturva ja vuorottelukorvaus</i>	10
10	<i>Eläketuki</i>	11
11	<i>Sairausvakuutus</i>	11
12	<i>Kuntoutus</i>	11
13	<i>Asumistuki</i>	11
14	<i>Toimeentulotuki</i>	12
15	<i>Vammaistuet</i>	12
16	<i>Verotus</i>	12
17	<i>LITA-etuudet</i>	13
18	<i>Ulkomaan etuudet</i>	14
19	<i>Työnantajan kannalta huomioitavaa</i>	14
20	<i>Osa-aikaeläkkeet vuoden 2016 jälkeen</i>	15

1 Johdanto

Tämä opas on tarkoitettu avuksi eläkelaitosten eläkeneuvojille, kun he kertovat eläkkeensaajalle osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen (OVE) vaikutuksista.

Oppaassa on kerrottu lyhyesti ja yksinkertaistaen OVE:n pääpiirteet ja sen vaikutukset eri etuuksiin ja muihin eläkkeisiin. Mukana on myös yksinkertaisia esimerkkejä. Opasta voi jakaa eläkkeensaajille tarvittaessa.

2 Osittainen varhennettu vanhuuseläke (OVE) – pääpiirteet

OVE alkaen 61 vuoden iästä

OVE on osa henkilön omaa ansaittua vanhuuseläkettä, jonka voi ottaa 61 vuoden iästä alkaen ilman yläikärajaa.

Alaikäraja nousee vuonna 1964 syntyneillä 62 vuoteen. Sen jälkeen syntyneillä OVE:n alaikäraja nousee enintään kaksi kuukautta kerrallaan kuten alin vanhuuseläkeikä. Näin OVE:n alaikäraja tulee vuonna 1964 ja sen jälkeen syntyneillä olemaan kolme vuotta ennen alinta vanhuuseläkeikää.

OVE myönnetään eläkehakemuksen vireille tuloa seuraavan kuukauden alusta. OVE:a ei myönnetä takautuvasti. OVE-laisella ei ole oikeutta saada työeläkekorttia.

Henkilö voi työskennellä vapaasti samalla, kun hän saa OVE:a tai hän voi olla työskentelemättä ja saada esimerkiksi jotain etuutta. Jos henkilö haluaa vähentää työtään OVE:n ottamisen takia, työnantajalla on velvollisuus yrittää järjestää osa-aikaista työtä.

OVE-aikana saaduista työansioista karttuu uutta työeläkettä 1,7 % (vuoden 2025 loppuun asti) 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun saakka. Sen jälkeisistä työansioista eläkettä kertyy 1,5 %.

Kenelle ei OVE:a

OVE:a ei saa, jos henkilö saa

- jotain muuta omaan työskentelyyn perustuvaa Suomen työeläkelakien mukaista etuutta tai
- luopumistukea tai
- työkyvyttömyyseläke on lepäämässä työnteen vuoksi. Työkyvyttö-

myyseläke on edelleen jatkuva, vaikka se on lepäämässä työnteon vuoksi. Siksi tänä aikana työkyvyttömyyseläke estää OVE:n ottamisen.

Myöskään sellaisille julkisilla aloilla työskenteleville, jotka ovat jo täyttäneet ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää alemman ammatillisen eläkeikänsä, OVE:a ei myönnetä ennen ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää. Se olisi varhentamisen vuoksi epäedullista.

ESIMERKKI: *Henkilön alempi ammatillinen vanhuuseläkeikä on 62 vuotta. Ikäluokan alin vanhuuseläke on 64 vuotta. Jos henkilö ottaisi 62-vuotiaana 50-prosenttisen OVE:n sen sijaan, että siirtyisi vanhuuseläkkeelle, hänen täysi vanhuuseläkkeensä pienenesi 4,8 prosenttia.*

OVE joko 25 tai 50 prosenttia kertyneestä eläkkeestä

OVE:n määrä on joko **25 tai 50 prosenttia** koko siitä vanhuuseläkkeestä (pohjaeläke), joka on kertynyt OVE:n alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä kaikkien työeläkelakien mukaan.

ESIMERKKI: *Henkilö on syntynyt kesäkuussa 1959. Ansaittu eläke vuoden 2019 lopussa on 2 500 e/kk. OVE alkaa 1.7.2020. OVE:n osuus ansaitusta eläkkeestä on $2\,500 \times 25$ (tai 50) % = 625 e/kk (tai 1 250 e/kk).*

OVE:n voi ottaa ensin 25 prosentin osuutena ja sitten myöhemmin korottaa sitä toisella 25 prosentin osuudella. Sen jälkeen OVE:n määrää ei voi muuttaa. Jos OVE:n ottaa heti 50 prosentin suuruisena, ei sitä voi enää sen jälkeen muuttaa.

OVE:ssa on mukana kaikkien työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Siitä ei voi ottaa esimerkiksi vain yhden työeläkelain mukaan kertynyttä osuutta.

Yksityisalojen lisäeläkettä ei myönnetä OVE:ssa. Julkisten alojen lisäeläke voi olla mukana OVE-osuudessa, jos henkilö on täyttänyt alemman vanhuuseläkeikänsä OVE:lle siirtyessään.

OVE:een tehdään varhennusvähennys ennen omaa eläkeikää

Eläkkeen 25 tai 50 prosentin määrää **pienennetään pysyvästi varhennusvähennyksellä**, jos eläkkeen ottaa ennen oman ikäluokan alinta eläkeikää. Jokainen kuukausi, jolla eläkkeensaajan ikä OVE:n alkamiskuukautena alittaa eläkkeensaajan oman ikäluokan alimman eläkeiän, pienentää OVE:n määrää 0,4 prosentilla. OVE:n määrä tarkistetaan vielä elinaikakertoimella, kuten kaikki muutkin ansaitut eläkkeet.

ESIMERKKI: Edellisen esimerkin eläkkeensaaja ottaa OVE:n, joka on 25 prosenttia ansaitusta eläkkeestä, 625 e/kk. Kun eläkkeensaaja on syntynyt vuonna 1959, hänen ikäluokkansa alin eläkeikä on 64 vuotta ja 3 kuukautta. Kun hän ottaa OVE:n heti 61 vuotta täytettyään 1.7.2020, varhennusvähennys on $0,4 \times 39 \text{ kk} = 15,6 \%$. OVE:n määrä on silloin $625 - (625 \times 0,156) = 527,50 \text{ e/kk}$.

Vuonna 2020 alle 62-vuotiaisiin sovellettava elinaikakerroin on 0,95404. OVE:n määrä elinaikakerroimella tarkistamisen jälkeen on $527,50 \times 0,95404 = 503,26 \text{ e/kk}$.

Jos ennen vuotta 1960 syntyneellä henkilöllä on **julkisen alan palvelusta** ajalta ennen vuotta 1995, ja OVE alkaa ennen julkisen alan henkilökohtaista eläkeikää, hänen julkisen alan OVE-osuutensa ajalta ennen vuotta 1995 **normeerataan** varhentamisen lisäksi. Tämä tarkoittaa, että hänen korkeampi eläkekarttumansa tuolta ajalta muunnetaan pienemmäksi siksi, että hän ottaa osan eläkkeestään ennen julkisen alan eläkeikää. OVE ei myöskään silloin sisällä julkisen alan lisäeläkeosuutta.

OVE varhennetaan aina ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeiästä, vaikka henkilöllä olisi jokin muu julkisen alan henkilökohtainen eläkeikä.

OVE:een voi tulla myös lykkäyskorotus eläkeiän jälkeen

OVE:n voi ottaa myös vasta sen jälkeen, kun eläkkeensaaja täyttää ikäluokkansa alimman vanhuuseläkeiän. Silloin OVE-osuutta korotetaan lykkäyskorotuksella, joka on 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen ottamista lykätään. Lykättävälle eläkkeelle ei ole yläikärajaa.

ESIMERKKI: Vuonna 1956 heinäkuussa syntynyt eläkkeensaaja (ikäluokan alin eläkeikä on 63 vuotta 6 kuukautta) siirtyy OVE:lle vuoden 2020 heinäkuussa. Eläkettä on lykätty 5 kuukaudella. Lykkäyskorotus OVE-osuuteen on $5 \times 0,4 = 2 \%$.

Lykkäyskorotus tehdään aina ikäluokan alimmasta eläkeiästä, vaikka henkilöllä olisi jokin muu julkisen alan henkilökohtainen tai ammatillinen eläkeikä.

Jos OVE-lainen saa työttömyysetuutta lykkäysaikana, vähennetään lykkäyskorotusta laskettaessa työttömyyskuukaudet lykkäysajasta.

OVE:a ei voi lakkauttaa, mutta voi harkita 3 kuukautta

OVE:a ei voi lakkauttaa kuten ei muutakaan vanhuuseläkettä.

Jos kuitenkin eläkkeensaaja päättää, että hän ei haluaakaan

ottaa OVE:a, hän voi 3 kuukauden sisällä OVE-päätöksen antamisesta peruuttaa OVE:n. Tällöin jo maksettu OVE peritään eläkkeensaajalta takaisin.

LISÄTIETOA www.tyoelakelakipalvelu.fi – Etuudet – Osittainen varhennettu vanhuuseläke – ohjeisto.

3 OVE ja vanhuuseläke

Kun OVE-lainen täyttää ikäluokkansa alimman vanhuuseläkeiän, hän voi ottaa loput ansaitusta eläkkeestään, jos hän on lopettanut pääasiallisen työnsä. OVE-osuus jää vanhuuseläkkeen osaksi ja pienentää pysyvästi vanhuuseläkettä varhennusvähennyksen vuoksi.

Jos henkilö on ottanut OVE:n vasta alimman eläkeiän jälkeen, OVE-osuutta on korotettu lykkäyskorotuksella.

Jos vanhuuseläke alkaa ikäluokan alimman eläkeiän jälkeen, vanhuuseläkkeen muuhun kuin OVE-osaan lasketaan lykkäyskorotus sen hetken lykkäyskuukausien mukaisesti, jolloin henkilö ottaa vanhuuseläkkeensä.

Ennen vuotta 1995 karttunut julkisen alan OVE-eläkeosuus on voitu normeerata, jos OVE on alkanut ennen julkisen alan eläkeikää. Jos vanhuuseläke OVE:n jälkeen alkaa julkisen alan eläkeiässä tai sen jälkeen, säästöosuutta ei normeerata.

OVE:n jälkeinen vanhuuseläke sisältää

- OVE:n sellaisena kuin se on ollut maksussa
- Säästöosuuden (pohjaeläkkeestä myöntämättä olevan ansaitun eläkkeen osuuden; lykkäyskorotettuna, jos vanhuuseläke alkaa ikäluokan alimman eläkeiän jälkeen)
- OVE:n alkamisvuonna ja sen jälkeen työstä ja palkattomilta ajoilta kertyneen eläkkeen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun (lykkäyskorotettuna, jos vanhuuseläke alkaa alimman eläkeiän jälkeen)
- Jos OVE on alkanut ennen julkisen alan henkilökohtaista eläkeikää, vanhuuseläkkeessä on julkisen alan lisäeläkeosuutta riippuen siitä, milloin vanhuuseläke alkaa: Jos vanhuuseläke alkaa ennen julkisen alan eläkeikää, lisäeläkeosuutta ei ole. Jos vanhuuseläke alkaa henkilökohtaisessa eläkeiässä, ja työnteko on jatkunut eläkeikään saakka, eläkkeessä on säästöosuutta vastaava lisäeläkeosuus

- Mahdollisen yksityisen alan työnantajan järjestämän lisäeläkkeen osuuden.

Työ pitää päättää, jotta saa vanhuuseläkkeen OVE:n jälkeen.

Jos OVE-laisella on useampi työ, pääasiallinen työ pitää lopettaa. Se on lähtökohtaisesti työ, jossa on ollut ansioita eniten vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterivuoden aikana.

OVE:n jälkeisen vanhuuseläkkeen voi saada myös yksityisen alan suojatussa alennetussa eläkeiässä tai julkisen alan alemmassa ammatillisessa eläkeiässä (jos sellaiseen on oikeus). Jos OVE:n jälkeinen vanhuuseläke myönnetään ennen ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää, yksityisen alan säästöosuuteen tehdään varhennusvähennys. Julkisen alan säästöosuus varhennetaan vain, jos vanhuuseläke myönnetään yksityisen alan alennetussa eläkeiässä ja jos se on matalampi kuin henkilön julkisen alan eläkeikä.

LISÄTIETOA www.tyoelakelakipalvelu.fi – Etuudet – Vanhuuseläke – Määrä – Vanhuuseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.

4 OVE ja työkyvyttömyyseläke

Jos OVE-lainen tulee työeläkelakien tarkoittamalla tavalla työkyvyttömäksi, hän voi saada työkyvyttömyyseläkkeen. Työkyvyttömyyseläke on muuten samansuuruinen kuin muillakin, mutta OVE-eläkeosuus jää osaksi työkyvyttömyyseläkettä. Se tarkoittaa, että

- eläke jää OVE:n varhennusvähennyksen verran pysyvästi pienemmäksi kuin mitä se olisi ollut, jos henkilö ei olisi ottanut OVE:a
- jos henkilö on vähentänyt työntekoa OVE-aikana, jää eläkekertymä työansioista pienemmäksi verrattuna siihen, että olisi jatkanut työntekoa täysiaikaisesti.

Työkyvyttömyyseläke sisältää

- OVE:n sellaisena kuin se on ollut maksussa
- Säästöosuuden (OVE:a varten lasketusta pohjaeläkkeestä myöntämättä olevan ansaitun eläkkeen osuuden)
- OVE:n alkamisvuonna ja sen jälkeen työstä ja palkattomilta ajoilta kertyneen eläkkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun
- Mahdollisen tulevan ajan osuuden (kuukaudet työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta ikäluokan alimpaan vanhuuseläkeikään)

x viiden työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltävän kalenterivuoden keskikuukausiansio x 1,5 %)

- Mahdollisen julkisten alojen eläkelakien mukaisen lisäeläkeosuuden
- Mahdollisen yksityisen alan työnantajan järjestämän lisäeläkkeen osuuden.

Jos OVE:a sisältävä työkyvyttömyyseläke jää lepäämään työnteon vuoksi, OVE-osuutta maksetaan myös lepäämisen ajan.

Jos henkilö kokee työkykynsä olevan heikentymässä niin, että hän aikoo hakea myöhemmin työkyvyttömyyseläkettä, voi olla parempi olla hakematta OVE:a. OVE:een tehdään varhennusvähennys ja se jää pysyvästi osaksi eläkettä, jos työkyvyttömyyseläke myönnetään myöhemmin.

LISÄTIETOA www.tyoelakelakipalvelu.fi – Etuudet – Työkyvyttömyyseläke – Määrä – Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.

5 Leskeneläke työeläkejärjestelmässä

Perhe-eläkettä maksetaan kuolleen henkilön (edunjättäjä) puolisolalle ja alaikäisille lapsille. Perhe-eläke lasketaan sen eläkkeen perusteella, jota edunjättäjä sai tai johon hänellä olisi työkyvyttömänä ollut oikeus kuollessaan.

Edunjättäjä OVE:lla

- Jos edunjättäjä sai kuollessaan OVE:a, mutta ei ollut vielä täyttänyt minkään työeläkelain mukaista vanhuuseläkeikää, perhe-eläkkeen peruste on se täysi työkyvyttömyyseläke, jonka edunjättäjä olisi saanut, jos edunjättäjä olisi tullut työkyvyttömäksi kuolinpäivänään. Tällöin perhe-eläkkeen peruste lasketaan kuten edellä on selostettu työkyvyttömyyseläkkeestä OVE:n jälkeen.
- Jos edunjättäjä sai kuollessaan OVE:a ja oli täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkeiän, perhe-eläkkeen peruste lasketaan kuten edellä vanhuuseläke OVE:n jälkeen.

Leski OVE:lla

- Leskeneläkettä vähentävänä otetaan huomioon lesken omat eläketulot tai se eläke, johon hän olisi työkyvyttömäksi tullessaan oikeutettu edunjättäjän kuollessa.
- Osittaista vanhuuseläkettä saavan lesken työeläkkeenä pidetään

laskennallista työkyvyttömyyseläkettä, jos leski ei ollut täyttänyt minkään työeläkelain mukaista vanhuuseläkeikää edunjättäjän kuolinpäivänä. Laskennallisen työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan kuten edellä on selostettu työkyvyttömyyseläkkeestä OVE:n jälkeen.

- Jos OVE:a saava leski oli täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkeiän edunjättäjän kuolinpäivänä, leskeneläkkeen vähentämisessä lesken omana eläkkeenä pidetään laskennallista vanhuuseläkettä. Se lasketaan muuten kuten edellä vanhuuseläke OVE:n jälkeen, mutta lesken OVE-aikana karttuneesta eläkkeestä otetaan huomioon vain edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke.

6 **Kansaneläke**

OVE:a ei voi saada kansaneläkkeenä. Kun kansaneläkkeen (työkyvyttömyys- tai vanhuuseläke) määrää lasketaan OVE:a saavalle, lisätään OVE:n varhennusvähennys eläkkeensaajan tuloksi. Toisin sanoen, OVE otetaan Kelan eläkettä laskettaessa huomioon maksettavaa eläkettä suurempana.

Lisäksi Kelan varhennetussa vanhuuseläkkeessä (VAVE) ja vanhuuseläkkeessä tulona otetaan huomioon työeläkejärjestelmän vanhuuseläkkeen ja OVE:n erotus ennakoituna työeläkkeenä, jos henkilö ei ole vielä hakenut vanhuuseläkettä työeläkkeenä. Ennakoitu vanhuuseläke on työeläkejärjestelmän laskema arvio vanhuuseläkkeen määrästä alimpaan vanhuuseläkeikään asti. Lykkäyskorotusta ei oteta Kelan eläkettä laskettaessa huomioon.

Kelan VAVE:a tai vanhuuseläkettä saava ei ole oikeutettu työtömyysetuuteen.

LISÄTIETOA www.tyoelakelakipalvelu.fi – Etuudet – Etuuden määräytyminen – Kelalle ilmoitettava työeläkkeen määrä

7 **Kelan leskeneläke**

Alle 65-vuotiaalle voidaan maksaa kansaneläkelain mukaista leskeneläkettä. Kun leskeneläkkeen tulosidonnainen täydennysmäärä lasketaan henkilölle, jonka työeläkkeessä on OVE-osa, lisätään OVE:n varhennusvähennys eläkkeensaajan tuloksi. OVE toisin sanoen otetaan huomioon maksettavaa eläkettä suurempana.

8 **Takuueläke**

OVE:n perusteella ei synny oikeutta takuueläkkeeseen. Jos henkilö saa jotain muuta takuueläkkeeseen oikeuttavaa Suomesta maksettavaa eläkettä OVE:n rinnalla, maksussa oleva OVE otetaan takuueläkettä pienentävänä tulona huomioon.

Muuta työeläkettä, jota ei vielä saa, ei oteta tulona huomioon. Takuueläkkeen saadakseen tulee kuitenkin hakea kaikki ne eläkkeet, joihin voisi olla oikeus, myös OVE.

Takuueläkettä pienennetään OVE:n varhennusprosentilla, jos takuueläke tulee myönnettäväksi OVE-laiselle jonkin muun eläkkeen perusteella.

9 **Työttömyysturva ja vuorottelukorvaus**

OVE ei estä työttömyysturvaetuuden saamista eikä OVE:a vähennetä työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen määrästä. OVE-laisen työttömyyspäiväraha määräytyy normaalisti työttömyyttä edeltävän työskentelyn perusteella.

Jos henkilö ei ole 55 ikävuoteen mennessä koskaan työskennellyt työttömyyspäivärahan työttömyysehtoon vaadittavaa aikaa (6 kuukauden työskentely), työmarkkinatukea maksetaan tarveharkinnan perusteella. Silloin OVE otetaan työmarkkinatukea pienentävänä tulona huomioon. Karttuneen työeläkkeen määrä on silloin hyvin pieni ja OVE todella pieni, eikä OVE:a kannata ottaa. Tyypillisesti työeläkettä kartuttanut henkilö täyttää työssäoloehdon, eikä tarveharkintaa sovelleta.

Jos OVE-lainen on työttömyysturvan lisäpäivillä, hän voi saada työeläkkeen ja kansaneläkkeen vanhuuseläkkeen varhentamattomana jo 62 vuoden iästä (ennen vuotta 1958 syntyneet). OVE-osa säilyy työeläkkeessä edelleen samansuuruisena, mutta säästöosuus sekä OVE:n alkamisvuonna ja OVE:n rinnalla kertyneet eläkkeet myönnetään varhentamattomana.

Vuonna 1958–1961 syntyneillä vastaava ikäraja on kansaneläkkeessä 64 vuotta. Työeläkkeessä ei enää vuonna 1958 ja sen jälkeen syntyneillä ole oikeutta vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen ennen ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää.

Jos henkilö saa työttömyysetuutta ikäluokan alimman eläkeiän jälkeen, se estää lykkäyskorotuksen kertymisen samalta ajalta.

OVE käyttäytyy vuorottelukorvauksen suhteen samalla tavalla kuin työttömyysturvan. OVE ei estä vuorotteluvapaata eikä vaikuta vuorottelukorvaukseen.

10 **Eläketuki**

Jos henkilö on ottanut OVE:n, hän ei voi saada eläketukea. Vastaavasti, jos henkilö on hakenut eläketuen, sen maksu lakkaa, jos henkilö haluaa siirtyä OVE:lle.

11 **Sairausvakuutus**

Jos sairauspäivärahaa saavalle myönnetään OVE, sairauspäivärahan maksaminen jatkuu normaalisti niiden tulojen perusteella, joilla se on alun perin myönnetty.

Jos OVE:n saaja hakee sairauspäivärahaa, hänellä on siihen oikeus, jos hän on sairauden vuoksi kykenemätön tekemään tavalista työtään. Työttömänä työnhakijana olevalle OVE:n saajalle voidaan myöntää sairauspäiväraha.

12 **Kuntoutus**

OVE ei estä Kelan kuntoutusrahan saamista eikä vähennä sitä. Kelan kuntoutusraha määräytyy samalla tavalla kuten sairauspäiväraha. Kuntoutusrahan perusteena oleva vuosityöansio määräytyy normaalisti kuten työssä olevalle.

Työeläkejärjestelmän kuntoutusraha määräytyy kuten työkyvyttömyyseläke, jota korotetaan 33 prosentilla (ks. kohta 3). OVE-osuuden lisäksi siihen tulee säästöosuus, myöntämättä oleva karttuma sekä tulevan ajan osuus, jotka kaikki korotetaan 33 prosentilla.

13 **Asumistuki**

Kela tukee asumista eri tavoin. Muun muassa pienituloisten ruokakuntien ja eläkkeensaajien asumismenoja helpottamaan maksetaan yleistä asumistukea (YLAT) ja eläkkeensaajan asumistukea (ELAT). Pelkästään OVE:n perusteella ei synny oikeutta ELAT:iin. Sen voi kuitenkin saada esimerkiksi muun ELAT:iin oikeuttavan eläkkeen perusteella. Jos OVE:n saajalla ei olisi oikeutta ELAT:iin, hän voi saada YLAT:ia. OVE:n määrä otetaan huomioon **maksetun** suuruisena asumistukia laskettaessa.

14

Toimeentulotuki

OVE otetaan tulona huomioon toimeentulotukea laskettaessa **maksetun** suuruisena. Koska toimeentulotuki on viimesijaista toimeentuloturvaa, edellytetään yleensä, että kaikki mahdolliset etuudet, joihin on oikeus, haetaan ensin. Toimeentulotukea saavalle henkilölle voidaan suositella OVE:a, mutta koska OVE:n ottaminen pienentää tulevaa etuutta, ei sen ottamista voida vaatia toimeentulotuen asiakkaalta.

15

Vammaistuet

16 vuotta täyttäneelle voidaan maksaa vammaistuuksina 16 vuotta täyttäneen vammaistukea tai eläkettä saavan hoitotukea. Se, kumpaan tukeen on oikeus, määräytyy sen perusteella, saako henkilö hoitotuen perusteena olevaa eläkettä kuten täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä vai ei.

OVE:n perusteella ei ole oikeutta eläkettä saavan hoitotukeen. OVE:lle jääneelle voidaan myöntää 16 vuotta täyttäneen vammaistuki, jos hän täyttää tämän saamisen edellytykset.

Molemmat tuet on porrastettu kolmeen eri tasoon. Tuen myöntämiseen ei vaikuta hakijan varallisuus tai tulot. Lisäksi tuet ovat verottomia.

16

Verotus

OVE on eläketuloa, josta saa verotuksessa eläketulovähennyksen. Eläketulovähennystä pienentää tosin kaikki palkkatulo, jota saa samaan aikaan.

Teoriassa, jos henkilö saisi saman summan rahaa joko pelkästään palkkana tai pelkästään eläkkeenä tai sekä palkkana että eläkkeenä, tämä viimeinen vaihtoehto olisi verotuksen mielessä edullisinta. Näin verotuksella pyritään tukemaan eläkkeellä tehtävää osa-aikaista työtä.

ESIMERKKI OVE:n ja palkkatulon yhteisvaikutus verotuksessa, euroa/kk.

<i>OVE:n alkamiseen mennessä palkasta ansaittu eläke</i>	<i>OVE</i>	<i>Palkka OVE:n aikana</i>	<i>Bruttotulot yhteensä</i>	<i>Nettotulot</i>	<i>Vero %</i>	<i>Vero % ilman OVE:a</i>
1500	604	0	604	604	0,0	0,0
	604	1500	2104	1779	15,5	12,9
	604	3000	3604	2559	29,0	26,6
2000	805	0	805	805	0,0	0,0
	805	2000	2805	2196	21,7	19,1
	805	4000	4805	3178	33,9	31,9
3000	1208	0	1208	1113	7,8	0,0
	1208	3000	4208	2908	30,9	26,6
	1208	6000	7208	4376	39,3	38,1

17 LITA-etuudet

Jos työtapaturmasta (tai ammattitaudista), liikennevahingosta tai potilasvahingosta (LITA-etuudet) aiheutuva vahinkotapahtuma on ollut ennen OVE:a, henkilön ei kannattane ottaa OVE:a. Yleensä LITA-etuus on suurempi kuin OVE, joten OVE menisi todennäköisesti LITA-etuuden vähentämisen vuoksi nolllaksi.

Voi tulla eteen sellainen tilanne, että henkilö on ottanut OVE:n ja LITA-etuus myönnetään OVE:n jälkeen niin, että vahinkotapahtuman todetaan sattuneen ennen OVE:a. Näissä tapauksissa OVE:a ei voi enää lakkauttaa (jos yli 3 kuukautta päätöksen antamisesta). Silloin OVE:na maksetaan vähintään se ansaittu eläke (elinaikakertoimella tarkistettuna), joka on karttunut vahinkotapahtumaa seuraavan vuoden alusta, ei kuitenkaan enempää kuin mitä OVE:n määrä olisi normaalisti ilman LITA-etuutta.

Jos LITA-vahinkotapahtuma sattuu OVE:n aikana, LITA-etuus vähennetään OVE:sta vasta vanhuuseläkeikässä.

Jos OVE-laiselle on myönnetty työkyvyttömyyseläke, työkyvyttömyyseläkkeen OVE-osuudesta ei vähennetä LITA-etuutta ennen vanhuuseläkeikää, mutta muusta eläkkeen osasta vähennetään.

Osatyökyvyttömyyseläkkeellä sattuneen vahinkotapahtuman johdosta maksettava LITA-etuus vähennetään OVE:n ylittävästä

osatyökyvyttömyyseläkkeen määrästä vasta vuoden kuluttua vahinkotapahtumasta.

LISÄTIETOA www.tyoelakelakipalvelu.fi – Etuuden määräytyminen – Ensisijaisten etuuksien vähentäminen

18 *Ulkomaan etuudet*

Jos henkilö saa ulkomailta jotain sosiaalietuutta, OVE:n myöntämisellä voi olla vaikutusta näihin etuuksiin. Eläkkeensaaja voi selvittää itse asian etuutensa maksajalta.

Ulkomaan eläkkeet eivät estä OVE:a. OVE:a maksetaan myös ulkomaille kuten muitakin työeläkkeitä.

19 *Työnantajan kannalta huomioitavaa*

Työnantajan järjestettävä osa-aikatyötä

Työnantajan on mahdollisuuksien rajoissa järjestettävä osa-aikaista työtä, jos OVE:lle siirtyvä haluaa siirtyä osa-aikatyöhön. Työaikalaisa asia ilmaistaan seuraavasti:

Jos työntekijä siirtyäkseen osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle haluaa tehdä säännöllistä työaika lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on ensisijaisesti järjestettävä työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä.

Kuitenkaan hallituksen esityksen perustelujen mukaan työnantajalla ei ole velvollisuutta järjestää osa-aikatyötä, jos se ei tuotanto- ja palvelutoiminta huomioon ottaen ole mahdollista. Kyse ei myöskään ole työntekijän subjektiivisesta oikeudesta osa-aikatyöhön.

Työntekijän ei tarvitse ilmoittaa työnantajalle olevansa OVE:lla, jos työntekijä ei vaadi työaikaansa muutoksia OVE:lle siirtymisen johdosta. Työnantajalla ei ole oikeutta saada myöskään eläkelaitoksesta tietoa siitä, onko työntekijä OVE:lla.

OVE ja työansiot

OVE:n määrällä ja palkalla ei ole suoraa kytköstä toisiinsa, eikä työnantajan tarvitse sopia jostain tietyn suuruisesta palkasta OVE:n takia. Tämä vapauttaa osa-aikaisen työntekijän työajat ja palkan maksutavat joustavammiksi.

Osa-aikaeläkkeet vuoden 2016 jälkeen

Osa-aikaeläkkeitä myönnettiin viimeisen kerran 1.1.2017. Viimeinen ikäluokka, joka pystyi ottamaan osa-aikaeläkkeen oli vuonna 1955 syntyneet. Osa-aikaeläkeläisiä voi olla vielä 2023 asti, jolloin vuonna 1955 syntyneet täyttävät 68 vuotta. Silloin heidän osa-aikaeläkkeensä muuttuu samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi, jos he eivät ole hakeneet vanhuuseläkettä tätä aiemmin. Työskentelyn rajoitukset poistuvat samalla 68 vuoden iästä.

Osa-aikaeläkkeensaajilla jatkuvat entiset työnteon ja työtulon rajoitukset. Osa-aikaeläkkeeltä voi siirtyä tekemään työtä ansiörajoja enemmän tai vähemmän, mutta silloin osa-aikaeläke lakkaa, eikä sitä myönnetä enää uudestaan, jos katkos on yli 6 kuukautta. Kun osa-aikaeläke lakkaa työnteon muutoksen vuoksi, henkilö voi ottaa tilalle OVE:n vaikka seuraavasta kuukaudesta alkaen. Osa-aikaeläkettä ei saa enää sen jälkeen takaisin, paitsi jos OVE:n peruuttaa 3 kuukauden aikana ja siirtyy takaisin osa-aikaeläkkeelle sen työtulorajoihin.

Henkilö voi myös lopettaa osa-aikaeläkkeen ilman työajassa tapahtuvaa muutosta, jos hän haluaa ottaa tilalle mieluummin OVE:n. Osa-aikaeläke päättyy OVE:n myöntämiseen. Hakiessaan OVE:a osa-aikaeläkkeensaajan pitää ilmoittaa eläkelaitokselle, että haluaa osa-aikaeläkkeen lakkautettavaksi OVE:lle siirtymisen vuoksi.

Taulukko.

OVE-osuuden varhennus- ja lykkäyskorotusprosentteja eri syntymävuosiluokilla ja OVE:n ottamisi'illä.

OVE alkaa	Eläkeikä ja syntymävuosi								
	63 -1954	63v3kk 1955	63v6kk 1956	63v9kk 1957	64 1958	64v3kk 1959	64v6kk 1960	64v9kk 1961	65 1962-63
61		-10,8	-12	-13,2	-14,4	-15,6	-16,8	-18	-19,2
61v6kk		-8,4	-9,6	-10,8	-12	-13,2	-14,4	-15,6	-16,8
62	-4,8	-6	-7,2	-8,4	-9,6	-10,8	-12	-13,2	-14,4
62v6kk	-2,4	-3,6	-4,8	-6	-7,2	-8,4	-9,6	-10,8	-12
63	0	-1,2	-2,4	-3,6	-4,8	-6	-7,2	-8,4	-9,6
63v6kk	2,4	1,2	0	-1,2	-2,4	-3,6	-4,8	-6	-7,2
64	4,8	3,6	2,4	1,2	0	-1,2	-2,4	-3,6	-4,8
64v6kk	7,2	6	4,8	3,6	2,4	1,2	0	-1,2	-2,4
65	9,6	8,4	7,2	6	4,8	3,6	2,4	1,2	0
65v5kk	12	10,8	9,6	8,4	7,2	6	4,8	3,6	2,4
66	14,4	13,2	12	10,8	9,6	8,4	7,2	6	4,8
66v6kk	16,8	15,6	14,4	13,2	12	10,8	9,6	8,4	7,2
67	19,2	18	16,8	15,6	14,4	13,2	12	10,8	9,6
67v6kk	21,6	20,4	19,2	18	16,8	15,6	14,4	13,2	12
68	24	22,8	21,6	20,4	19,2	18	16,8	15,6	14,4
68v6kk	26,4	25,2	24	22,8	21,6	20,4	19,2	18	16,8
69	28,8	27,6	26,4	25,2	24	22,8	21,6	20,4	19,2

Miinusmerkkinen luku tarkoittaa OVE:n varhennusvähennysprosenttia ja ilman miinusmerkkiä oleva luku OVE:n lykkäyskorotusprosenttia.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN